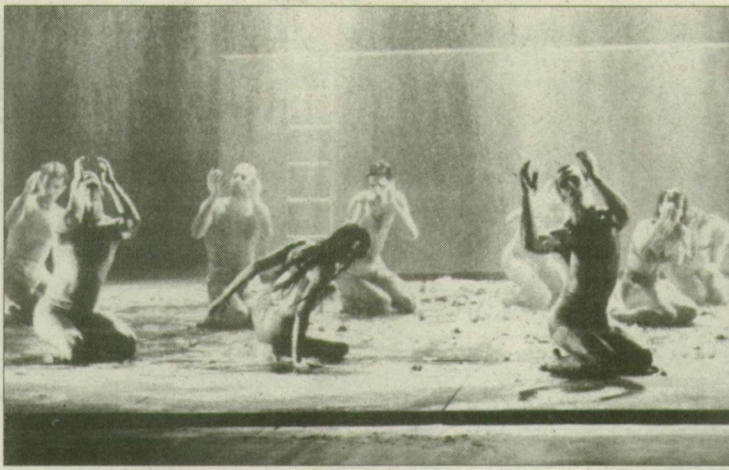

Azt az álhivatalos tézist, amely szerint egy fotóriporter számára a téma az utcán hever, kapásból cáfolja Nagy László, lapunk fotóriporterének Szegedi Kortárs Balett című, Bartók Művelődési Házban látható kiállítása. Előző kiállításán igazi szociófotókat láthattunk, amelyek a fenti álhivatalos tézist látszólag alátámasztani. Viszont a balett már nem hever az utcán, és még csak nem is hever, mondjam így: szárnyalódik.

Amíg a szociófotó egy stabil, mindannyiunk számára félreérthetetlen állókép (a nyomorúság háttorzongató bája), addig a balett fotó rögzítettségében mozgóképpé, és elsősorban esztétikai gyakorlóterep. Mert felteszem

Szárnyas balett

Nagy László „kiállításáról”

azt, hogy valaki úgy megy be a kiállításra, és többnyire így mennek be, hogy nem tudják, melyik fotó melyik előadásra készült, s ezen azonosítási pont hiányában is „kiolvasható” az a balettkonceptió, amelyben úgymond a képek tárgya lett a Szegedi Kortárs Balett.

A kérdés csupán az, hogy amit a fotókon látunk, mennyiben „csak” a balett társulat munkájának dokumentálása, illetve mennyiben „csak” a fotóriporter úgyne-

vezett „balettlátása”. A dokumentációs munkát az támasztja alá, hogy egy már kész színpadi kép kínál fel magát, egy fénytechnikailag, koreográfiailag stb. kidolgozott „folyamatos műegészre” lehet rászabadulni, amelynek folyamatossága annyit tesz, hogy minden egyes pillanata másként rögzíthető. És itt kapcsolódik be Nagy László „balettlátása”, amellyel a már kész műből a maga bizonyosságával kiállít egy képet, kivesz egy képet a folyama-

tos műegészéből. Tehát a fenti „csak-csak”-ok egyfajta elméleti megközelítést engednek, ugyanakkor a balett fotózás gyakorlata határok nélkül összemosza őket.

Van egy kép a kiállításon, amely egy plakáton látható, s amely számomra a kiállítás kulcsa: lebegőterpeszes táncosok a levegőben, fekete ruhában és kalapban a fehér háttér előtt, s alattuk mint a túlszárnyalt kísértetek, szürke árnyékuk. Amikor először láttam a képet, nem vettem

észre, hogy itt éppen táncosokat látok, inkább Yves Tanguy festményein feltűnő tengeralfélig figurákra gondoltam, amelyek absztrakt formáikban mutatják fel e különös létezés lényegét. Aztán persze megláttam a képben a balettet is, de ez a kettős hatás – a konkrét és absztrakt együttléte – olyannyira szétfeszítette az értelmezési tartományt, hogy kénytelen voltam rabul esni a képnek, mint minden különleges dolognak, ami éppen annak a helyén áll, ami szóval elbeszélhetetlen. Nyomban el is neveztem magamban a képet szárnyas balettnak, ami röviden csak annyit tesz nekem, hogy itt „valami nagyon el van emelve”.

Podmaniczky Szilárd

Műtét – ollóval, csipesszel és ultrahanggal

Idővel szemünk fénye elhomályosul

Az országban 10, Szegeden, a SZOTE Szemészeti Klinikáján 8 esztendője végzetnek olyan műtétet, amellyel kiválóan gyógyítható a szürkehályog. Az a szembetegség, amelyről a klinika két éve Szegeden dolgozó igazgatója, dr. Kolozsvári Lajos egyetemi tanár beszélgetésünk kezdetén azt mondta: mindenki szürkehályogos lesz, aki megéli.

■ **Professzor úr! Ezek szerint a kor előrehaladtával hiába vigyázunk a szemünk világára?**

– Szemünk 40 éves korunkra általában oly mértékben elveszíti az alkalmazkodó képességét, hogy a közeli munkákhoz előbb utóbb szemüveget kell föltennünk. Egyre erősebbet: 60-65 éves korunkban megállapodunk a 3-3,5 dioptriánál.

■ **A szemlencsének másfajta betegsége a szürkehályog.**

– Amikor a lencse különböző részeiben homályok kezdenek kialakulni, lassan romlik a látás. Általában 50 éves kor után jelentkeznek a tünetek, bár úgy tűnik, egyre fiatalabbak kerülnek emiatt a műtöbe. Csalóka ez a megállapítás, ugyanis ennek oka az is, hogy az utóbbi évtizedben a szemsebészet gyakorlata, a műtési technikák, a mikroszkóp általánossá válása, a gyógyszeripar fejlődése odavezetett, hogy a fiatalabbakat, viszonylag jó látás mellett is megoperálják, hogy munkájukat zavartalanul végezzék. Korábban jóformán megvárták, amíg a beteg megvakul. Az addig eltelt időszakot nevezték a hályog érésének. Az orvos célja akkor az volt, hogy egy vak szemnél jobbat csináljon.

■ **Manapság mennyire kell gyengén látnia a betegnek ahhoz, hogy megoperálják?**

– Most 50 százalékos látást sem szabad kezeletlenül hagynunk, hogy a beteg teljes életet élhessen.

■ **Miféle technikával mentik meg a látást, bo-**

„Fél éve történt” – meséli a kórteremben a 75 esztendő, hódmezővásárhelyi asszony. „Egyik este ülök a tévé előtt, és egyszer csak mintha valami pókhálószerűt látnék a képernyőn. Mondom is a lányomnak: le kellene törölni, olyan homályos. Persze törölthettük mi azt! Hamarosan Szegeden, a szemklinikán kötöttem ki. A komputeres vizsgálat kimutatta, hogy szürkehályog van a jobb szememen. Januárban meg is műtötték. Rendszeresen jártam vissza ellenőrzésre, s tavasszal kiderült, a másik szemem is megbetegedett. Most ezt is megoperálták. Kiváló keze van a doktor úrnak, az isten áldja meg. Nem altattak, mégse fájt semmi. Örülök, hogy rászántam magam. Ismerem öregasszonyt, aki 80 éves korára megvakult.”

nyolult, költséges eljárásról van szó?

– Egy nagyon kiértelt, jó technikáról van szó. Szegeden elődöm, Stüveges Ildikó professzor asszony időben ismerte föl ennek az eljárásnak a jelentőségét, s lehetővé tette, hogy munkatársai Európa élenjáró intézeteiben elsajátítsák ezt a módszert. A gyógyításhoz nélkülözhetetlen, hogy az átlátszatlan szemlencsét eltávolítsuk. Szerepét szemüveg, kontaktlencse veheti át, újabb azonban arra törekszünk, hogy a szemlencse tokjának hátsó részét meghagyva műlencsét helyezzünk el ott. Aránylag egyszerű, finom eszközökkel, csipesszel, ollóval végrehajtott műtétről van szó, amely drágasága ellenére is viszonylag olcsónak, és a mi a fő: gyorsnak mondható. Klinikánkon ta-

valy 1349 ilyen műtétet hajtottunk végre, a legtöbbet a hazai egyetemi klinikák közül. A költségeket racionalizálással igyekszünk lefaragni: az utóbbi két évben az ápolási napok számát 13,2-ről 6,8-ra sikerült csökkentenünk. Ez viszont azt jelenti, hogy az ellenőrző vizsgálatok az ambulancia forgalmát növelik.

■ **Az egyszerű műszerek, a viszonylag olcsó műtési eljárás mellett létezik modern technika is a klinikán. Nem érezhetik úgy a betegek, hogy hátrány éri őket, ha nem a legkorszerűbb berendezésekkel, költségeket nem nézve gyógyítják őket?**

– Valóban, a hályogos lencsét fölpráthajthatjuk ultrahanggal is, s ez esetben kisebb sebet ejtve szívatjuk ki a darabokat, kellő vérzés-csillapítással. Ez sokat ígérő eljárás, ám emellett, hogy hosszabb ideig tart, nagyon költséges is. A három és félmillió műszernek az a része, amellyel a szemet dolgozom, 100 ezer forintnál drágább. Ezzel a módszerrel napi 10-12 műtétet nem tudnánk elvégezni, hetente 4-5 operációra alkalmas az egyetlen fej.

■ **Hogyan válogatnak a betegek között?**

– Általában a fiatal, puha szemlencsájú, ezért könnyebben, gyorsabban operálható betegeknek választjuk ezt az egyébként lassabb módszert. Az idősök kemény lencséjének eltávolítása nehezebb, s minél hosszadalmasabb egy műtét, annál nagyobb a lehetősége, hogy valami nem kívánatos esemény következik be. Jobb tehát minél előbb, biztos, rutinos kézzel túlesni egy operáción. Egyébként nem csak egyetlen igazán jó módszer létezik: az orvos, aki uralja a különböző technikákat, akkor választ helyesen, ha az éppen rábízott beteg érdekeit tartja szem előtt.

Chikán Ágnes

■ A Kiskunhalasi Határőr Igazgatóság tájékoztatása szerint az elmúlt hónapban, az általuk felügyelt déli szakaszon 171 személlyel szemben intézkedtek, tiltott határátlépést 47-en követtek el. A zavarosban halászók közül közel 200 volt a jugszláv állampolgár, a többi pedig ruandai, bolgár, illetve román. Az elmúlt hónap krónikájához tartozik az is, hogy Szeged, Mórahalom és Hercegszántó térségében honfitársaink – helyismeret hiánya miatt – áttévedtek a túloldalra.

A határforgalmi kirendeltségeken májusban 915 emberen keltek át, közel 400 ezer járművel. 242 teherau-

Május a határon

Akik áttévedtek Jugóba

tó, kamion lépte át a határt ENSZ-engedély alapján gyógyszer, illetve élelmiszer rakományal. Az útlevelekezők nyolc lopott autót külföldre vitelét akadályozták meg, két esetben találtak fegyvert és lőszert. A beutazási feltételek hiánya miatt 543 személyt fordítottak vissza.

A nemzetközi forgalmat lebonyolító átkelőhelyeken (Hercegszántón, Tómpán, Rösztén) júniusban a hétvé-

geken, illetve a hónap második felében várható a személy- és járműforgalom növekedése a Nyugat-Európából hazautazó vendégmunkások miatt. Ebből adódóan várhatóan növekedni fog a várakozási idő. Aki teheti, az Bácsalmáson, illetve Tiszaszigetnél keljen át a határon, bizonyára jobban jár.

Májusban a déli határszelen 372 menekült érkezett hozzánk, közülük 281-en továbbutaztak, célország-

ként az USA-t, Kanadát, illetve Ausztráliát jelölték meg. Ideiglenes védelmet 91-en kértek. Tíz embercsempészt fogtak el a határőrök, őket kitoloncolták az országból.

A Határőrség napja alkalmából június 24-én ünnepi rendezvénysorozatot tartanak az igazgatóság lovasiskolájában (Kiskunhalas, Fazekas út 1.), amelyre minden érdeklődőt várnak.

V. F. S.

Paradicsom a kőzeten

nyítják, hogy az „infúzióra” kapcsolódó növény termése jobb minőségű, mint a természetes talajon nevelté. Ma 1 hektáron 15 millió forintba kerül a váltás. Nagy Árpád, a Floratom Kft. ügyvezetője szerint a piacképesebb áru mellett az is döntő tényező, hogy feledhetik a gyomokat és a talajban lakozó növényi betegségeket, a fonalféreg elleni sziszifuszi küzdelmet. Az is tény, hogy míg nálunk egy évben 20 kilogrammnyi paradicsomot ad egy üvegházi négyzetméter, addig Hollandiában 50-

60-nál tartanak. Ennek megközelítése csak az intenzív technológiákkal lehetséges. A gát nem a szakmai felkészültségben keresendő, inkább a gazdasági körülményekben.

Lengyelországban előbbre tartanak a váltásban, hisz egy onnan érkezett szaktanácsadótól megtudhattuk, hogy már 300 hektáron termelnek kőzetgyapoton, s eljutottak a 36 kilogrammos átlagig.

A szakmai jellegű előadásokon túl Tasnádi Gábor, az FM Hivatal vezetője értékelte megyénk helyét a hajtatá-

sos kertészetben. A csongrádi 80 hektáros üvegház az országban találhatóak 40 százaléka. Az 1200 hektáros fűtő, szintén hasonló arányokat jelent. Az utóbbi időben a legtöbb változást az energiaárak emelkedése hozta. A fűtőolajról a gázra való áttérés lassan befejeződik. A termál energia felhasználását a kutak járulékkal való „adóztatása” és a szigorodó környezetvédelmi előírások vetik vissza.

Ebben a körben igen értékelhető információknak számított, hogy az öntözéstechnológiai támogatást és tápoldatos technológia kiépítésére is igénybe lehet venni.

T. Sz. I.

Megint egy tizedik

Két könyv címlapja látható egymás mellett. Van egy harmadik is, Graham Greene írta a katonai megtizedelésről, de azt csak A tizedik címen fordították magyarra. Szégyelltem mégis, hogy csak akkor tudtam róla, amikor már az enyém is készen volt, pontosan tíz évvel ezelőtt.

Ha minden tíz évben megjelenik egy tizedik, arra kérem kedves és ifjú pályatársamat, közösen várjuk meg a tizedik tizediket, és szervezzünk találkozót. Már csak hetven év van hátra.

H. D.

